

БЪЛГАРСКИ
ХЕЛЗИНКСКИ
КОМИТЕТ

Въпроси и отговори

**ТВОИТЕ ПРАВА,
АКО СИ В
КОНФЛИКТ СЪС
ЗАКОНА**

Финансирано от
Европейския съюз

Финансирано от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче принадлежат изцяло на техния автори и не отразяват непременно възгледите и мненията на Европейския съюз или на Европейската комисия. За тях не носи отговорност нито Европейският съюз, нито Европейската комисия.

ЗА КОГО Е ТОВА?

Тези въпроси и отговори са за деца и техните семейства. В тях се обяснява какво може да се случи, ако си в конфликт със закона и какви са твоите права.

Може да се използват и ако някой само смята, че си извършил противообществена проява - не само ако си извършил административно нарушение или престъпление.

КАКВО СЕ СЛУЧВА, АКО СЪМ В КОНФЛИКТ СЪС ЗАКОНА

АКО ПОЛИЦИЯТА СМЯТА, ЧЕ СИ НАРУШИЛ НЯКОЙ ЗАКОН, ЕТО КАКВО МОЖЕ ДА СЕ СЛУЧИ:

Когато полицаите мислят, че си направил нещо незаконно, те могат да ти задават въпроси.

Още от първата среща с полицията имаш право на адвокат, който ще те защити и ще обясни правата ти.

Трябва да ти бъде назначен адвокат от момента, в който бъдеш обвинен за престъпление.

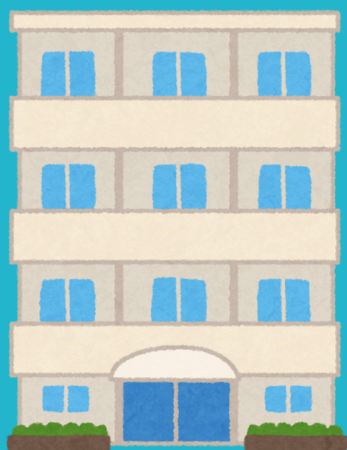

Имаш право родител или някой друг, който се грижи за теб, да получи пълна информация за правата ти в наказателния процес.

Имаш право да бъдеш придружаван в съда от родител или някой друг, който се грижи за теб. Той може да те придружава през цялото време.

Може да се срещнеш със социален работник, педагог, психолог или лекар. Те ще искат да разберат повече за теб, за живота ти и как да те подкрепят.

Ако си извършил противообществена проява, например избягал си от институция, в която си бил настанен, полицаи или прокурор може да те настани в дом за временно настаняване на малолетни и непълнолетни.

Ако си обвинен в престъпление, полицията може да те отведе в полицейски участък или да те арестува.

ПОНЯКОГА ТВОЯТ СЛУЧАЙ МОЖЕ ДА БЪДЕ РЕШЕН БЕЗ ДА СЕ СТИГА ДО СЪД.

Прокурорът може да изпрати делото в местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните и тя да ти определи възпитателна мярка.

Ако твоят случай стигне до наказателен съд, тогава съдия ще реши какво ще се случи. Преди съдията да реши какво ще се случи, можеш да разкажеш историята си и какво е важно за теб.

**АКО СИ ИЗВЪРШИЛ ПРЕСТЪПЛЕНИЕ,
СЪДИЯТА МОЖЕ ДА ТИ ОПРЕДЕЛИ
НАКАЗАНИЕ ИЛИ ДА ТИ НАЛОЖИ
ВЪЗПИТАТЕЛНА МЯРКА.**

**Наказанието може да бъде лишаване от
свобода в затвор за непълнолетни,
пробация, обществено порицание или
лишаване от право да се упражнява
определена професия или дейност.**

**Възпитателната мярка може да бъде нещо,
което да ти помогне, като например да
останеш у дома с подкрепа или надзор на
обществен възпитател.**

**Можеш да получиш възпитателна мярка и
от местната комисия за борба с
противообществените прояви на
малолетните и непълнолетните.**

ВИНАГИ МОЖЕШ ДА ОБЖАЛВАШ

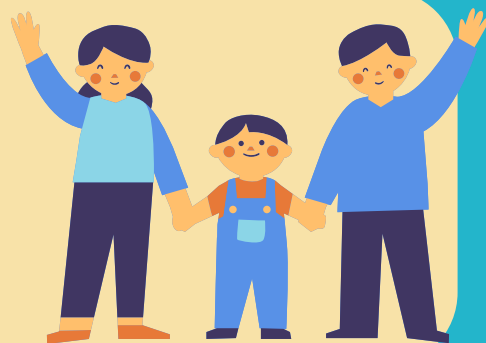
Да обжалваш означава да поискаш от съд да разгледа отново решението на местната комисия. Можеш да поискаш от съда да разгледа решението на друг съд.

КОЙ МОЖЕ ДА МИ ПОМОГНЕ

Родители и близък човек

Можеш да поискаш по всяко време от полицията или съда да се обадиш на родител, друг член на семейството или възрастен, на когото имаш доверие, който да дойде и да те подкрепи.

АДВОКАТ

Адвокатът защитава теб и твоите права. Той ти помага да разбереш какво се случва. Имаш право на адвокат още от първия контакт с полицията. Винаги можеш да поискаш от полицията или съда да ти намерят такъв.

СОЦИАЛЕН РАБОТНИК

Социалният работник иска да разбере твоя живот - какво обичаш, какво те тревожи и за какво мечтаеш. Той не е там, за да те наказва. При нужда социалният работник изготвя доклад за теб.

ОМБУДСМАН

Можеш да говориш с омбудсмана, ако мислиш, че твоите права са били нарушени. Родителите ти или твоят адвокат могат да ти помогнат да се свържеш с омбудсмана и да напишеш жалба.

ТВОИТЕ ОСНОВНИ ПРАВА

ИМАШ ПРАВО ДА БЪДЕШ ИЗСЛУШАН И ДА СПОДЕЛЯШ КАКВО МИСЛИШ И ЧУВСТВАШ.

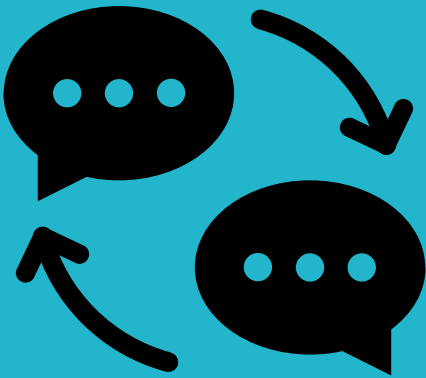
Имаш право да мълчиш по всяко време, както и ако твоят адвокат ти каже, че е най-добре.

Не е нужно да отговаряш на въпроси веднага, особено ако си уплашен или объркан. Имаш право да мълчиш, докато някой, на когото имаш доверие, не е там, за да те подкрепи.

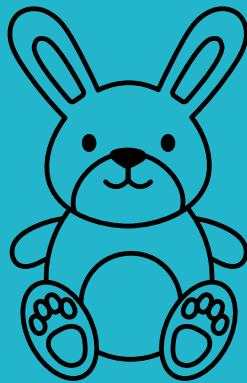
Имаш право да знаеш какво се случва и какво ще се случи след това. Езикът трябва да бъде адаптиран, за да разбираш. Не се страхувай да задаваш въпроси.

КАКВО ДА ПРАВЯ, АКО НЕ РАЗБИРАМ КАКВО СЕ СЛУЧВА ИЛИ ИМАМ НУЖДА ОТ ПОМОЩ, ЗА ДА СЕ ИЗРАЗЯ?

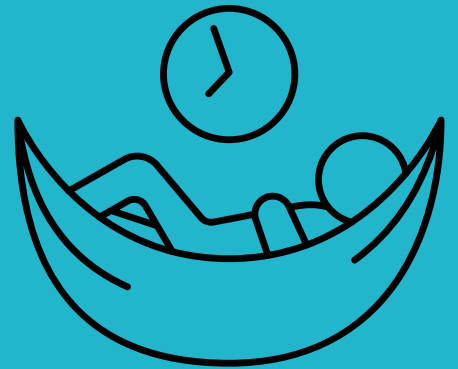
Дори когато имаш проблеми със закона, винаги имаш право да разбираш всичко, което се случва.

Ако не говориш добре езика, ще имаш преводач.

Взemi нещо, което те кара да се чувстваш сигурно.

Опитай се да си починеш преди срещата.

Запомни - не си сам. Има хора, които се грижат за теб и искат да ти помогнат.

АКО СИ ОБВИНЕН В ПРЕСТЪПЛЕНИЕ

АКО СИ ПОД 14

Ако си по-малък от 14 години, **не можеш да бъдеш изпратен в затвор**. Може да отидеш пред комисия за борба срещу противообществени прояви на малолетните и непълнолетните, където да разкажеш какво се е случило. Комисията може да реши да ти наложи възпитателна мярка.

АКО СИ НАД 14

Ако съдът реши, че си извършил престъпление, той може да те накаже, **само ако си разбирал какво правиш и си могъл да се спреш или да избереш да не го правиш**, както и да ти наложи мярка.

В много случаи има и други начини проблемът да бъде решен без съд. Може вместо наказание да ти бъдат наложени възпитателни мерки.

ВЪЗПИТАТЕЛНИ МЕРКИ

ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ

ДА СЕ ИЗВИНИШ НА ПОСТРАДАЛИЯ

ДА УЧАСТВАШ В КОНСУЛТАЦИИ, ОБУЧЕНИЯ И ПРОГРАМИ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ОТКЛОНЕНИЯТА В ПОВЕДЕНИЕТО

ДА ОСТАНЕШ ПРИ РОДИТЕЛИТЕ СИ ИЛИ ПРИ ВЪЗРАСТНИЯ, КОЙТО ТЕ ОТГЛЕЖДА, НО ТЕ ТРЯБВА ДА СЕ ГРИЖАТ ПОВНИМАТЕЛНО И ДА СЛЕДЯТ ПОВЕДЕНИЕТО ТИ

ДА ОТИДЕШ ПРИ ОБЩЕСТВЕН ВЪЗПИТАТЕЛ

ДА ТИ Е ЗАБРАНЕНО ДА ПОСЕЩАВАШ ОПРЕДЕЛЕНИ МЕСТА И ЗАВЕДЕНИЯ, ДА КОНТАКТУВАШ С ОПРЕДЕЛЕНИ ЛИЦА И ДА НАПУСКАШ АДРЕСА СИ

ДА ТРЯБВА ДА ПОПРАВИШ ВРЕДАТА, КОЯТО СИ ПРИЧИНИЛ

ДА РАБОТИШ НЕЩО В ПОЛЗА НА ОБЩЕСТВОТО

ДА ТЕ НАСТАНЯТ В СОЦИАЛНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИ ИНТЕРНАТ

ДА ТЕ ПРЕДУПРЕДЯТ ЗА НАСТАНЯВАНЕ ВЪВ ВЪЗПИТАТЕЛНО УЧИЛИЩЕ-ИНТЕРНАТ

ДА ТЕ НАСТАНЯТ ВЪВ ВЪЗПИТАТЕЛНО УЧИЛИЩЕ-ИНТЕРНАТ

**В наказателното производство
има други мерки, които могат
да ти бъдат наложени:**

ПОВЕДЕНИЕТО ТИ ДА БЪДЕ СЛЕДЕНО ПОВНИМАТЕЛНО ОТ РОДИТЕЛИТЕ ТИ ИЛИ ОТ НЯКОЙ ВЪЗРАСТЕН, КОЙТО СЕ ГРИЖИ ЗА ТЕБ

ПОВЕДЕНИЕТО ТИ ДА БЪДЕ СЛЕДЕНО ПОВНИМАТЕЛНО, АКО ВЕЧЕ СИ НАСТАНЕН ВЪВ ВЪЗПИТАТЕЛНО ЗАВЕДЕНИЕ

ПОВЕДЕНИЕТО ТИ ДА БЪДЕ СЛЕДЕНО ПОВНИМАТЕЛНО ОТ ИНСПЕКТОР ДЕТСКА ПЕДАГОГИЧЕСКА СТАЯ ИЛИ ОТ МЕСТНАТА КОМИСИЯ ЗА БОРБА С ПРОТИВООБЩЕСТВЕНИТЕ ПРОЯВИ

ДА БЪДЕШ ОТВЕДЕН В АРЕСТА ЗА ОПРЕДЕЛЕНО ВРЕМЕ, ДОКАТО СЕ ПРОВЕРИ ДАЛИ СИ ИЗВЪРШИЛ ПРЕСТЪПЛЕНИЕ

КАКВО ЗНАЧАТ ТЕЗИ ДУМИ?

Срещна ли непознати думи? Виж какво означават те в следващите страници.

НАКАЗАТЕЛНА ОТГОВОРНОСТ

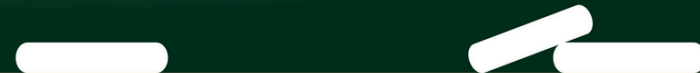
Наказателната отговорност в България започва на 14 години. Това означава, че ако някой извърши нещо незаконно, може да бъде съден и да получи наказание. Децата под 14 години също отговарят за постъпките си и могат да бъдат изправени пред правосъдието, но не могат да бъдат изпратени в затвор.

НАКАЗАТЕЛНО ПРОИЗВОДСТВО

Това е начинът да се провери дали някой е извършил престъпление. Първо полицията разследва какво е станало. После съдът разглежда случая и решава какво да се прави. Ако се наложи наказание или мярка, по-късно се следи дали тя се изпълнява правилно.

АДВОКАТ

Това е човекът, който защитава някой, обвинен в престъпление. Адвокатът познава закона и защитава човека, който му се е доверил. Той предоставя защита и на тези, на които им се налагат възпитателни мерки.

ПРОКУРОР

Прокурорът е човек, който работи за държавата и гледа дали всички спазват закона. Той проверява дали полицията си върши работата правилно и предлага какво да се направи по случая. Прокурорите винаги трябва да мислят какво е най-добро за детето и за жертвата. Когато е възможно, могат да решат да не изпращат случая до съд.

СОЦИАЛЕН РАБОТНИК

Социалният работник работи в социална служба. Често присъства, когато говориш с полицията или отиваш в съд. Той прави описание за теб за съда. Неговата цел е да разбере как живееш и каква подкрепа ти е нужна.

СЪДИЯ

Съдията изслушва всички - полицията, прокурора, твоя адвокат и теб, като така решава какво трябва да се случи. Съдията трябва винаги да бъде справедлив и да чуе твоята версия на историята.

МЕСТНА КОМИСИЯ ЗА БОРБА С ПРОТИВООБЩЕСТВЕНИТЕ ПРОЯВИ НА МАЛОЛЕТНИ И НЕПЪЛНОЛЕТНИ

В България има такива комисии, които се занимават с противообществените прояви на децата. В тях работят различни специалисти, които решават какво трябва да се направи при случаи на противообществена проява на малолетен и непълнолетен.

ПРОТИВООБЩЕСТВЕНА ПРОЯВА

Противообществената проява е действие, което не е правилно и може да навреди на другите или да наруши закона. Това може да е проява като бой, кражба или притежание на забранени неща, или друго поведение, което не е приемливо за обществото.

ПРОИЗВОДСТВО ПРЕД МЕСТНА КОМИСИЯ ЗА БОРБА С ПРОТИВООБЩЕСТВЕНИТЕ ПРОЯВИ НА МАЛОЛЕТНИ И НЕПЪЛНОЛЕТНИ

Ако си извършил противообществена проява, започва специално производство. Комисията може да реши да ти даде една или повече от възпитателните мерки, описани по-горе. Само съдът може да реши дали да бъдеш настанен в социално-педагогически интернат или във възпитателно училище-интернат. Ако не спазваш мярката, може да започне ново дело и да ти бъде дадена по-строга. Решенията на комисията могат да се обжалват пред съда.

ОБЖАЛВАНЕ

Обжалване означава да поискаш друг съд или съдия да прегледа решението отново. Ако ти или твоят адвокат смятате, че съдът е сгрешил, можете да обжалвате и да се опитате решението да бъде променено.

ЖАЛБА

Жалба е когато кажеш на някой, който отговаря за ситуацията като например съдия, че нещо неправилно или несправедливо се е случило с теб. Например, ако някой се е държал с теб зле или не е уважил правата ти, можеш да подадеш жалба. Можеш да поискаш помощ от адвокат, социален работник или друг доверен възрастен, за да напишеш жалбата. Някой ще я разгледа и ще се опита да помогне да се оправи проблемът.

ОМБУДСМАН

Омбудсманът е човек, който има задача да следи дали правата на хората се спазват. Ако смяташ, че се отнасят несправедливо с теб или че правата ти са нарушени, можеш да напишеш на омбудсмана за това. Там ще изслушат притесненията ти, ще проверят ситуацията и ще се опитат да защитят правата ти.

Финансирано от
Европейския съюз

Финансирано от Европейския съюз. Изразените възгледи и мнения обаче принадлежат изцяло на техните автори и не отразяват непременно възгледите и мненията на Европейския съюз или на Европейската комисия. За тях не носи отговорност нито Европейският съюз, нито Европейската комисия.